

Xəstəlik sinifi (XBT-10)	AB – Bəzi infeksiyon və parazitər xəstəliklər
---------------------------------	--

İlkin versiyanın tərtibatçı (İSİM)	Kazımova Z.
---	--------------------

XBT-10 rubrikası	Xəstəliklər
B34.0	Dəqiqləşdirilməmiş lokalizasiyalı adenovirus infeksiyası
B34.2	Dəqiqləşdirilməmiş lokalizasiyalı koronavirus infeksiyası
B34.9	Dəqiqləşdirilməmiş virus infeksiyası
B97.0	Adenoviruslar - başqa rubrikalarda təsnif edilən xəstəliklərin törədicisi kimi
B97.4	Respirator-sinsitial virus - başqa rubrikalarda təsnif edilən xəstəliklərin törədicisi kimi

Müalicə

Etiotrop (virus əleyhinə müalicə)

- KRVI (kəskin respirator virus infeksiyaları) simptomları olan xəstələrə virusun təkrarlanmasının qarşısını almaq üçün birbaşa virus əleyhinə təsir göstərən dərmanlardan istifadə etmək tövsiyə olunur:

Umifenovir (umifenovir)

Tövsiyə olunan doza gündə 4 dəfə, 200 mq (hər 6 saatdan bir), 5 gün ərzində daxilə.

Enisamia yodid (enisamium iodide)

Tövsiyə olunan doza gündə 3 dəfə, 500 mq daxilə, kurs 5-7 gündür.

Riamilovir (riamilovir)

Müalicə xəstəliyin klinik əlamətlərinin başlanğıcından 2-ci gündən gec olmayaraq başlamalıdır: daxili, qida qəbulundan asılı olmayaraq, gündə 3

dəfə, 1 kapsul (250 mq) (gündəlik doza - 750 mq), 5 gün ərzində, zəruri hallarda - 7 günə qədər.

Pentandioik turşunun imidazoliletanamidi (pentanedioic acid imidazolyl ethanamide)

Tövsiyə olunan doza qida qəbulundan asılı olmayaraq gündə bir dəfə 90 mq, müalicə müddəti vəziyyətin ağırlığından asılı olaraq 5-7 gündür. Xəstəliyin başlanğıcından iki gündən gec olmayaraq dərman qəbul etməyə başlamaq məsləhətdir.

Kagocel

Tövsiyə olunan doza: ilk 2 gün ərzində gündə 3 dəfə, daxilə 24 mq (2 tablet), sonra 2 gün ərzində gündə 3 dəfə, 12 mq (1 tablet) (kurs dozası 216 mq, 18 tablet) xəstəlik 4 günə qədər və ya ərzində rekonvalessensiya dövründə 5-7 gün. Terapevtik effekt əldə etmək üçün dərmanı xəstəliyin 4 günündən gec olmayaraq qəbul etmək lazımdır.

Tiloron (tilorone) kompleks terapiyanın bir hissəsi kimi istifadə üçün tövsiyə olunur. Qrip və KRVI müalicəsi üçün tövsiyə olunan rejim müalicənin ilk iki günündə gündə 125 mq, sonra hər 48 saatda 125 mq təşkil edir.

Meglumine akridon asetat (meglumine acridona cetate)

KRVI müalicəsi üçün tövsiyə olunan rejim: 1, 2, 4, 6, 8-ci günlərdə bir dəfə 4 həb (20 həb).

Erqoferon

İlk 2 saat ərzində hər 30 dəqiqədən bir 1 həb qəbul edin (cəmi 5 həb), sonra ilk 24 saat ərzində müntəzəm olaraq daha 3 doza qəbul edin. İkinci gündən tam sağalana qədər gündə 3 dəfə, 1 həb qəbul edin.

Interferon alfa 2b intranazal, hər burun keçidinə 3 damcı/doza, gündə 5-6 dəfə (tək doza – 3000 IU, gündəlik doza – 15000–18000 IU), 5 gün ərzində təyin edilir;

İnterferon qamma intranazal, hər burun keçidinə 2 damcı, gündə 5 dəfə (tək doza - 4000 IU, gündəlik doza - 20.000 IU) xəstəliyin başlanğıcından 3 günə qədər və ya sağalma dövründə 5-7 gün ərzində təyin edilir.

Patogenetik və simptomatik müalicə:

Terapevtik və qoruyucu rejim yaratmaq üçün xəstəliyin ağırlığından asılı olmayaraq bütün xəstələr üçün əsas terapiyanın məcburi olması tövsiyə olunur. Əsas terapiya yataq istirahəti, pəhriz və bol maye qəbulundan ibarətdir. Pəhrizdə vitaminlərlə zəngin asan həzm olunan qidalar (yağsız ət, balıq, süd məhsulları, meyvələr, tərəvəzlər, şirələr, kompotlar) daxildir. Alkoqol istənilən formada qadağandır.

- 38 C-dən yuxarı qızdırma, əzələ və oynaq ağrıları olan xəstələrə antipiretik, ağrıkəsici və iltihabəleyhinə məqsədlər üçün qeyri-steroid iltihabəleyhinə və revmatizməleyhinə preparatlar və ya anilidlərin təyin edilməsi tövsiyə olunur.

Diklofenak 25 mq, 75-150 mq/gün, daxilə olaraq, 2-3 dozaya bölünür; 25-50 mq/ml – ə/d olaraq, gündə 3 dəfəyə qədər, kurs 7 günə qədər;

İbuprofen (ibuprofen) daxilə, 200-400 mq, gündə 3-4 dəfə, 3-10 gün ərzində (maksimum gündəlik doza - 1200 mq),

Parasetamol (Paracetamolium) daxilə, 1-2 həb (500-1000 mq), gündə 4 dəfəyə qədər (maksimum gündəlik doza - 4000 mq.)

- Burun tıkanlığını aradan qaldırmaq və eşitmə borusunun açıqlığını bərpa etmək üçün rinit və rinosinüzitin kompleks terapiyasında burun nəfəsində ciddi çətinlik olan xəstələrdə yerli adrenergik agonistlərdən 5 gündən çox olmayaraq istifadə etmək tövsiyə olunur.

Nafazolin (naphazoline) - intranasal (hər burun keçidində) gündə 3-4 dəfə, 1-3 damcı, 0,05-0,1% məhlul;

Ksilometazolin (xylometazoline) – burundaxili (hər burun keçidində), gündə 4 dəfə, 2-3 damcı, 0,1% məhlul və ya hər burun keçidinə spreylə püskürtmə;

Oksimetazolin (oxymetazoline) - intranasal (hər burun keçidində), gündə 2-3 dəfə, 1-2 damcı, 0,025-0,05% məhlul və ya 0,05%, 2-3 dəfə spreylə püskürtmə;

- KRVI və faringit əlamətləri olan xəstələrə yerli iltihabı, ağrının şiddətini azaltmaq və ikincil infeksiyanın qarşısını almaq üçün qarqara, insuflasiya, inhalyasiya, rezorbsiya üçün həblər və pastilər yerli müalicə üçün tövsiyə olunur.

Heksetidin, lizozim+piridoksin, xlorheksidin, biklotimol, yod preparatları.

- Bronxial obstruksiya və nəm öskürək ilə müşayiət olunan respirator virusların səbəb olduğu kəskin bronxiti olan xəstələrə bəlgəmin ifrazını incələşdirmək və yaxşılaşdırmaq üçün öskürək əleyhinə dərmanlarla birləşmələr istisna olmaqla, mukolitik və bəlgəmgətirici dərmanlar təyin etmək tövsiyə olunur.

Asetilsistein (acetylcysteine) 1 həb, 200 mq, gündə 2-3 dəfə, daxilə, kurs 5 günə qədər;

Bromheksin (bromhexine) daxilə, 8 mq, 3 (1-2 tablet) gündə, 3-4 dəfə;

Ambroksol daxilə, 30 mq, 90 mq/gün, kurs 5 günə qədər;

Bromheksin + Guaifenesin + Salbutamol həb (2 mq salbutamol sulfat + 8 mq bromheksin hidroxlorid + 100 mq guaifenesin 1 tabletdə) daxilə, 1 həb, gündə 3 dəfə, 5-10 gün ərzində.

- Xəstənin həyat keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdirən quru,

qeyri-məhsuldar öskürək olan xəstələrdə kəskin respirator virus infeksiyalarının müalicəsində simpatomimetiklərin və digər öskürək əleyhinə dərmanların təyin edilməsi tövsiyə olunur.

Butamirat (butamirate) gündə 4 dəfə, 15 ml daxilə (şərbət)

Dekstrometorfan + Terpinhidrat + [Levomentol] 1 çay qaşığı (5 ml), gündə 3-4 dəfə, daxilə.

Dekstrometorfan + Parasetamol + Psevdoefedrin + [Askorbin turşusu] - gündə 4 dəfə, bir həb;

Dekstrometorfan + Fenilefrin + Xlorfenamin 5 - gündə 3-4 dəfə, 7,5 ml, şərbət.

- Öskürək əleyhinə dərman **Rengalinin** istifadəsi KRVI və quru, qeyri-məhsuldar öskürək olan xəstələr üçün tövsiyə olunur.

Sxem: 1-2 həb (və ya 5-10 ml məhlul daxili), gündə 3 dəfə, yeməkdən asılı olmayaraq. İlk üç gündə vəziyyətin ağırlığına asılı olaraq, qəbul tezliyi gündə 4-6 dəfə artırıla bilər. Müalicə müddəti xəstəliyin ağırlığına asılıdır və iştirak edən həkim tərəfindən müəyyən edilir.

Digər dərmanlar

- Müalicə zamanı toksikodermiya və ya dərmanlara allergik reaksiya olduqda sistemli antihistaminlərin təyin edilməsi tövsiyə olunur.

Tövsiyə olunan sxem: **Xloropiramin (chloropyramine)** gündə 3-4 dəfə, təxminən 1 həb (gündə 75-100 mq); gündə 20 mq/1 ml, 40 mq/2 ml – ə/d, kurs 5 günə qədər.

- Narahatlıq və yuxu pozğunluqları, qızdırma fonunda qıcolma sindromun olması və ya meningeal sindromun inkişafı zamanı benzodiazepin törəmələrinin təyin edilməsi tövsiyə olunur.

Diazepamın (diazepam) tövsiyə olunan dozası: 5-20 mq/günə qədər, ə/d və v/d olaraq.

Ədəbiyyat

Острые респираторные вирусные инфекции (ОРВИ) у взрослых
Клинические рекомендации РФ 2021 (Россия)

<https://diseases.medelement.com/disease/%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D1%8B%D0%B5-%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B5-%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81%D0%BD%D1%8B%D0%>

B5-

%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%
B8-%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B8-%D1%83-
%D0%B2%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%8B%D1%
85-%D0%BA%D1%80-%D1%80%D1%84-2021/17068